У ДРУЖНУЮ СТУДЭНЦКУЮ СЯМ'Ю

ФОТАРЭПАРТАЖ З ПАСВЯЧЭННЯ ПЕРШАКУРСНІКАЎ У СТУДЭНТЫ

Выступае прарэктар па вучэбнай рабоце член-карэспандэнт АН БССР Л. А. Шамяткоў.

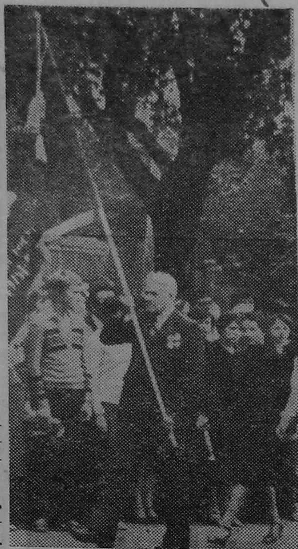

Сцяг універсітэта уносіць кавалер ордэнаў Леніна і Працоўнага Чырвонага Сцяга Ф. М. Харытановіч.

Вось ён, сімвалічны білет першакурсніка.

«Ключ ведаў» у руках Алега Быкава.

Запальваецца «Чаша ведаў».

Званок кліча першакурснікаў на першую лекцыю.

Фота У. Чысціка, К. Дзміцеркі.

ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Гомельскі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ І ПРАФКОМАЎ ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА

№ 25 (512)	Субота, 4 верасня 1982 года.	Газета заснавана ў верасні 1969 года. Выходзіць раз у тыдзень	Цана 2 кап.

Відавочнае пачуццё хвалявання і радасці перажылі ў першы вераснёўскі дзень 800 юнакоў і дзяўчат, якія паспяхова вытрымалі ўступныя конкурсныя экзамены і залічаны на вучобу ў вядучую навучальную ўстанову Беларускага Палесся — Гомельскі дзяржаўны універсітэт. Па добрай традыцыі адбылося пасвячэнне першакурснікаў у студэнты. На ўрачыстасць прыйшлі кіраўнікі ГДУ, дэканы факультэтаў, загадчыкі кафедр, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый, выкладчыкі, студэнты старэйшых курсаў.

Пад гукі марша сцяг універсітэта унісіць кавалер ордэнаў Леніна і Працоўнага Чырвонага Сцяга доктар сельскагаспадарчых навук, прафесар Ф. М. Харытановіч.

Новае папаўненне студэнцкай сям'і універсітэта цёпла вітаў прарэктар па вучэбнай рабоце член-карэспандэнт АН БССР Л. А. Шамяткоў. Пад гарачыя апладысменты прысутных ён уручыў сімвалічны студэнцкі білет Сяргею Петрашу з фізічнага і Але Турко з эканамічнага факультэтаў.

Вядучыя паведамляюць аб тым, што група спартсменаў універсітэта запаліла факел ад Вечнага агню ў мемарыяльным скверы на плошчы Працы каля брацкай магілы загінуўшых воінаў. Ганаровае права пранесці па вуліцах горада гэты факел і запаліць ім «Чашу ведаў» было прадастаўлена прызёру III Усесаюзных маладзёжных гульняў кандыдату ў майстры спорту па лёгкай атлетыцы Сяргею Кузьмянку.

Да першакурснікаў звярталася выдатніца вучобы біялагічнага факультэта Людміла Тарарэнка. Яна заклікае першакурснікаў выдатнай вучобай, актыўнай грамадскай дзейнасцю памнажаць лепшыя традыцыі універсітэцкага калектыву і ўручае студэнту першага курса матэматычнага факультэта Алегу Быкаву «Ключ ведаў».

Ад удзельнікаў студэнцкага будаўнічага руху да першакурснікаў звярнуўся выпускнік ГДУ кавалер ордэна «Знак Пашаны» Вячаслаў Асіпенка. Як эстафету выдатных працоўных спраў, ён уручыў кельму першакурсніку Уладзіміру Буракоўскаму.

Са словамі найлепшых пажаданняў на ўсе гады студэнцкага жыцця да першакурснікаў звярнуўся сакратар камітэта ЛКСМБ універсітэта С. У. Аўсеенка.

Галіна Шульцава з эканамічнага факультэта зачытала клятву першакусніка, якую шматгалосым хорам паўтарылі ўсе навабранцы нашага універсітэта.

Нарэшце ў руках Наташы Усковай звініць першы званок. Ён кліча першакурснікаў на першую ў іх жыцці студэнцкую лекцыю. Яна адбылася ў актавай зале. З ёй выступіў прарэктар па вучэбнай рабоце член-карэспандэнт АН БССР Л. А. Шамяткоў. Леанід Аляксандравіч расказаў аб сістэме і развіцці вышэйшай адукацыі ў нашай краіне, аб умовах, якія створаны для плённай вучобы і актыўнай грамадскай дзейнасці студэнтам ГДУ. Затым першакурснікі пазнаёміліся з дэканамі, загадчыкамі вядучых кафедр, кіраўнікамі грамадскіх арганізацый універсітэта.

Наперадзе ў першакурснікаў — пяць гадоў вучобы. Няхай гэтыя гады стануць самымі яркімі і запамінальнымі ў іх жыцці.

Б. ВАЛОДЗІН.

У ХАРЧОВУЮ ПРАГРАМУ—УКЛАД КОЖНАГА

Асаблівай вяхой пазначыцца ў гісторыі нашай сацыялістычнай Айчыны бягучы год. Ён праходзіць пад знакам дастойнай сустрэчы слаўнага 60-годдзя з дня ўтварэння СССР. Уздым палітычнага энтузіязму і працоўнай актыўнасці савецкіх людзей абумоўлены і рашэннямі вялікай дзяржаўнай важнасці, прынятымі на майскім (1982 г.) Пленуме ЦК КПСС. У іх яскрава адлюстраваліся ўзрастаючыя клопаты партыі аб няўхільным павышэнні дабрабыту працоўных, поўным забеспячэнні іх усімі неабходнымі прадуктамі харчавання.

Пастаўленыя перад сельскагаспадарчай вытворчасцю задачы даволі аб'ёмныя і складаныя. Іх паспяховае вырашэнне залежыць не толькі ад тых, хто працуе на палях і фермах. Недахоп рабочых рук, занятых у сельскагаспадарчай вытворчасці, абавязвае прыйсці на дапамогу калгасам і саўгасам кожнага працаздольнага.

Характэрнай адметнасцю нашага сацыялістычнага ладу стала тое, што рабочыя і служачыя прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў, студэнты і навучэнцы з пачуццём свайго патрыятычнага абавязку прыязджаюць у вёску, каб дапамагчы сельскім працаўнікам у правядзенні найбольш працаёмкіх і нескладаных работ.

Не застаецца ў баку ад агульнай справы і шматлікі калектыў нашага універсітэта. Ужо на працягу некалькіх гадоў ён шэфствуе над саўгасам «Рэчкі» Веткаўскага раёна. Для прыбываючых на працу тут створаны стацыянарны лагер. У гаспадарцы прымаюцца меры для забеспячэння ўсіх умоў, спрыяючых высокапрадукцыйнай працы. Асабліва радуюць яе вынікі сёлета. Прадстаўнікамі універсітэта для грамадскага статку нарыхтавана ўжо каля 400 тон сена, засціртавана амаль 700 тон саломы. Старанна папрацавалі шэфы і на вырошчванні гародніны.

Сваімі поспехамі па праву ганарацца студэнцкія атрады, якія прымаюць удзел у працоўных семестрах. Шмат грамат і падзяк, а галоўнае — добрая памяць ад сельскіх працаўнікоў, заслужана імі сёлета.

Па-свойму экзаменуе шэфаў восень. Гэта перыяд, калі неабходна, іншы раз пры неспрыяльных кліматычных умовах, убіраць другі беларускі хлеб — бульбу.

У працоўным семестры асенняга этапа сёлета прымуць удзел больш тысячы студэнтаў нашага універсітэта. У асноўным яны будуць працаваць у гаспадарках падшэфных Петрыкаўскага і Жыткавіцкага раёнаў, у саўгасе «Рэчкі». Гонар кожнага студэнта — з першага дня паказаць узоры стараннасці і працавітасці. Гэтаму павінна садзейнічаць шырока разгорнутае сацыялістычнае спаборніцтва як індывідуальнае, так і атраднае. Яго вынікам паўсюдна неабходна надаваць шырокую галоснасць праз «маланкі», «баявыя лісткі», насценныя газеты. Аб перадавіках павінны ведаць усе. Разам з тым нельга выпускаць з поля зроку і безадказных таварышаў. Справядлівай, прынцыповай крытыкай трэба настаўляць іх на актыўную і якасную працу, падцягваць да ўзроўню перадавікоў спаборніцтва.

Уборка ўраджаю патрабуе шмат сіл. Аднак калі выпадуць вольныя гадзіны, іх трэба праводзіць разумна, з карысцю. Прапагандысцкая работа, сустрэчы са школьнікамі мясцовых школ з мэтай іх прафарыентацыі, аказанне шэфскай дапамогі ветэранам вайны і працы, выступленне агітбрыгад — гэта і многае іншае ўваходзіць у пачэсныя абавязкі кожнага сельскагаспадарчага атрада на месцы дыслакацыі. Усімі сваімі справамі трэба заслужыць прызнанне і шчырую ўдзячнасць хлебаробаў.

Рэктарат, партком, камітэт камсамола, прафсаюзныя камітэты універсітэта ўпэўнены, што кожны студэнт, выкладчык і супрацоўнік ГДУ, які выедзе на сельскагаспадарчыя работы, унясе свой пасільны уклад у ажыццяўленне Харчовай праграмы, падрыхтуе дастойны працоўны падарунак 60-годдзю СССР.

ПРАЦОЎНЫ СЕМЕСТР ФІНІШУЕ

Згарэлыя твары, узмужнеўшыя постаці... На універсітэцкай плошчы — шарэнгі юнакоў і дзяўчат у будатрадаўскай форме. Так пачынаўся мітынг студэнцкіх атрадаў, прысвечаны заканчэнню трэцяга працоўнага семестра. Урачыста выносяцца Памятны сцяг ЦК КПБ і Савета Міністраў БССР, якім калектыў універсітэта ўзнагароджаны за актыўны ўдзел у будатрадаўскім руху, меліярацыі земляў, за вялікую грамадска-палітычную работу, і сцяг камсамольскай арганізацыі універсітэта.

Адкрыў мітынг намеснік сакратара камітэта камсамола У. Чмых. Ён напомніў, які вялікі шлях павінен быў прайсці кожны атрад, перш чым з гонарам рапартаваць аб завяршэнні праграмы трэцяга семестра. Вялікай і стараннай была падрыхтоўка да працы, менавіта таму так плённа зводны атрад дапамог народнай гаспадарцы ў выкананні складаных і напружаных планаў.

Камандзіры і байцы лепшых атрадаў розных напрамкаў — будаўнікі, механізатары, праваднікі чыгуначных вагонаў, бортправаднікі і іншыя — выступілі з рапартамі аб рабоце сваіх атрадаў. Рыгор Стрыжак, Міхаіл Сергіенка, Таццяна Рыжко, Алена Твардоўская, Наталля Федарцова, Сяргей Сырнікаў, Іна Лапіцкая, Алена Казанцава гаварылі аб рабоце на вытворчасці і аб ўдзеле ў грамадска-палітычным жыцці.

Сакратар парткома універсітэта М. І. Старавойтаў падзякаваў моладзі за актыўны ўдзел у дваццатым, юбілейным працоўным семестры. Ён напомніў, што пачаўся будатрадаўскі рух у нашай навучальнай установе з сотні байцоў, а ў сёлетнім працоўным семестры прыняло ўдзел 1.115 юнакоў і дзяўчат.

Аб добрай падрыхтоўцы атрадаў універсітэта да работы, аб іх актыўным удзеле ў грамадска-палітычным жыцці прадпрыемстваў, гаспадарак, наогул тых месц, дзе ім давялося працаваць, гаварылі ў сваіх выступленнях сакратар Цэнтральнага райкома камсамола У. Кананкоў і камісар абласнога штаба студэнцкіх атрадаў А. Сенін.

На мітынгу было прынята рашэнне рапартаваць абласному камітэту ЛКСМБ аб паспяховым завяршэнні трэцяга працоўнага семестра. У тэлеграме, у прыватнасці, гаворыцца: «Байцы зводнага студэнцкага атрада ў будаўніцтве асвоілі каля аднаго мільёна рублёў капітальных укладанняў».

Удзельнікі мітынгу, які праходзіў у Сусветны дзень міру, прынялі зварот да народаў Палесціны і Лівана, у якім выказалі салідарнасць з мужнымі змагарамі за свабоду і незалежнасць.

Завяршыўся мітынг ускладаннем кветак да брацкай магілы воінаў і партызан Вялікай Айчыннай вайны.

Перад удзельнікамі мітынгу выступае камандзір атрада Р. Стрыжак.

Памятны сцяг ЦК КПБ і Савета Міністраў БССР уносіць сакратар камітэта камсамола эканамічнага факультэта Васіль Кароткі.

Ускладаўшы кветкі да брацкай магілы загінуўшых воінаў, удзельнікі мітынгу ўшанавалі іх памяць мінутай маўчання.

Фота У. Чысціна, К. Дзміцеркі.

ЗВАРОТ ДА СТУДЭНТАЎ,

ЯКІЯ ВЫЯЗДЖАЮЦЬ НА СЕЛЬГАСРАБОТЫ

Савецкія людзі з вялікім натхненнем успрынялі гістарычныя рашэнні XXVI з'езда КПСС. Важныя задачы ў галіне сельскай гаспадаркі пастаўлены майскім (1982 г.) Пленумам ЦК КПСС, на якім была прынята Харчовая праграма. Вялікую работу правялі працаўнікі сельскай гаспадаркі, каб вырасціць ураджай гэтага года. Таму сёння, як ніколі, неабходна ўбраць яго ўвесь, да апошняга кілаграма.

Вялікая роля ва ўборцы ўраджаю адводзіцца моладзі. Студэнты, усе юнакі і дзяўчаты, павінны прыкласці максімум намаганняў, унесці дастойны ўклад у выкананне планаў XI пяцігодкі. Ужо на працягу некалькіх год наш універсітэт шэфствуе над гаспадаркамі Жыткавіцкага і Петрыкаўскага раёнаў і над саўгасам «Рэчкі» Веткаўскага раёна. На чале з выкладчыкамі на сельскагаспадарчыя работы выездзе звыш тысячы студэнтаў. Яны акажуць дапамогу ва ўборцы бульбы і іншых сельскагаспадарчых культур.

Адразу ж на месцах работы неабходна шырока разгарнуць сацыялістычнае спаборніцтва за дасягненне высокіх паказчыкаў у выкананні заданняў, асвятляць яго вынікі ў выпусках насценгазет, «баявых лісткоў», «маланак».

Самаадданай працай неабходна памножыць дасягненні байцоў зводнага студэнцкага атрада ГДУ.

Важна шырока разгарнуць грамадска-палітычную работу: выступаць перад мясцовым насельніцтвам з лекцыямі, гутаркамі, канцэртамі, расказваць пра наш універсітэт, яго традыцыі, дапамагаць ветэранам і інвалідам Вялікай Айчыннай вайны, сем'ям загінуўшых воінаў і партызанаў, праводзіць сумесна з мясцовымі камсамольскімі арганізацыямі культурна-масавыя і спартыўныя мерапрыемствы.

Ва ўсякай справе студэнцкія атрады павінны высока трымаць марку Гомельскага дзяржаўнага універсітэта.

Заклікаем вас працаваць добрасумленна, з поўнай аддачай маладых сіл, так, каб заслужыць падзяку працаўнікоў сельскай гаспадаркі.

Рэктарат, партком, камітэт камсамола, прафком ускладваюць на кожны сельскагаспадарчы атрад высокія абавязацельствы і выказваюць цвёрдую ўпэўненасць, што яны будуць выкананы.

РЭКТАРАТ, ПАРТКОМ, КАМІТЭТ КАМСАМОЛА, ПРАФКОМ.

За працай — механізаваны атрад

АКРАЕЦ ХЛЕБА

У апошні час шмат і вельмі добра пачалі гаварыць пра хлеб наш надзённы. Пра той самы кавалачак хлеба, які нязменна ёсць на нашым стале — дома, у сталовай, кафэ. У карпусах нашага універсітэта таксама ёсць сталовая. Кожны дзень сотні студэнцкіх рук трымаюць такі кавалачак. Але, я ўпэўнена ў гэтым, ніхто з іх не бярэ ў рукі акраец з такім трапяткім адчуваннем, як тыя дзесяць хлопцаў, што працуюць у саставе механізаванага студэнцкага атрада ў саўгасе «Навабеліцкі» Гомельскага раёна. Бо яны з поўным правам могуць сказаць пра сябе: мы — хлебаробы. А ў хлебароба і адносіны да хлеба асаблівыя. Ашчадныя, паважлівыя.

Працуюць хлопцы на розных участках саўгаснай вытворчасці, але тым ці іншым чынам яны звязаны з хлебам. На таку зараз — самая гарачая пара. Ідзе перапрацоўка зерня сёлетняга ўраджаю. У дзве змены — дзень і ноч — працуюць тут два студэнты Рыгор Кіслюк з геалагічнага факультэта і Фёдар Сцягайла з фізічнага. Абодва маюць правы шафёраў. Маршрут іх грузавіка нядоўгі — падвесці зерне да КЗС, загрузіць, адвесці ачышчанае і прасушанае ў зернесклад. Але і ад гэтых «карацелек» хлопцы так стамляюцца за змену, што толькі паспяваюць здаць напарніку машыну, напомніць пра невялічкія непаладкі ў

—2—

ёй і хутчэй — адпачываць. Зберагчы ўсё вырашчанае цяжкай хлеборобскай працай — гэтыя словы яны ўспрымаюць не як лозунг, а як самае непасрэднае кіраванне да дзеяння.

Па такому ж прынцыпу, змяняючы адзін аднаго, працуюць на трактары Т-150 Ігар Акуліч і Павел Дубадзел. Таксама на ворыве, але ўжо на гусенічным трактары, занятыя Сяргей Чарнякоў і Валерый Акуліч. Валерый — студэнт інстытута інжынераў чыгуначнага транспарту, а ў «ансамбль» механізатараў з універсітэта «ўпісаўся» выдатна: планы выконвае і перавыконвае, не адстае ад сваіх сяброў.

Некалькі незвычайна склаўся лёс Віктара Сініцкага. У механізаваным атрадзе ён працуе першы год. Магчыма таму ў дырэкцыі саўгаса, у брыгадзе да яго аднесліся спачатку неяк недаверліва і паслалі працаваць... млынаром. Але Віктар з гонарам справіўся з гэтым заданнем, прычым ставіўся да яго вельмі сур'ёзна. На яго вачах адбылося наступнае: некалькі дзён млын не працаваў, на фермы саўгаса перастала паступаць мука. Гэта адразу ж адбілася на надоях — яны прыкметна знізіліся. Вось таму Віктар Сініцкі разумеў, якую важную справу яму даручылі, і выконваў свае млынарскія абавязкі добрасумленна. Гэта ацанілі ў саўгасе і вырашылі ўсё ж такі даверыць Віктару руль аўтамашыны. Цяпер ён развозіць абеды калгасным механізатарам і сваім таварышам па атраду.

Аб павелічэнні надояў калгаснага статку дбае і другі баец атрада — Юрый Казулька. У перыяд «вялікага малака» неабходна максімальна выкарыстаць усе наяўныя рэзервы, таму рацыён статку ў саўгасе імкнуцца зра-

—3—

біць насычаным. Юрый падвозіць зялёную падкормку на фермы.

Шмат клопатаў і ў камандзіра атрада Сяргея Чыкунова. Ён ўжо некалькі гадоў працуе менавіта ў механізаваных атрадах. Быў камісарам такога атрада, зараз — камандзір. Таму рабяты не проста давяраюць яму і слухаюцца, яны паважаюць яго. Як мне расказваў Рыгор Кіслюк, Сяргей не толькі вядзе справы атрада, сочыць за іх ходам, ён можа даць параду не горш за самага вопытнага механізатара. А гэта вельмі важна, калі на чале атрада такі вопытны чалавек, які добра ведае цану дня праведзенага ў кабіне трактара або аўтамабіля.

Ёсць у рабят і вольны час. Яго вельмі і вельмі мала, нават менш, чым у байцоў іншых атрадаў. Але ён усё ж такі ёсць. І рабяты ўжо паспелі аднавіць свае добрыя адносіны з жыхарамі вёскі Новыя Цярэшкавічы, дзе атрад размяшчаецца. Аднавіць таму, што ўжо другі год прыязджаюць студэнты ГДУ амаль што ў такім жа саставе дапамагчы хлебаробам саўгаса «Навабеліцкі». Наладзілі сустрэчу з жыхарамі вёскі. І пачалі яе словамі падзякі за добры, шчыры і гасцінны прыём. Расказалі пра навіны універсітэцкага жыцця, паказалі невялічкі канцэрт мастацкай самадзейнасці. Былі і футбольныя сустрэчы, але яны нячастыя: вельмі ўжо цяжка сабрацца рабятам усім разам. Добрыя адносіны, нават сяброўства, як правіла, найбольш частымі бываюць у рабоце. Саша Блахін, школьнік з Тамбова, прыехаў на канікулы ў вёску, пазнаёміўся са студэнтамі ды так і прыкіпеў да іх. Працуе разам з Фёдарам Сцягайла на таку.

ЗАСТАЛОСЯ РАСЧАРАВАННЕ...

Колькі разоў даводзілася мне чуць, як байцы студэнцкіх атрадаў розных профіляў у сваіх расказах аб рабоце ў трэцім працоўным семестры прыгадвалі: «На развітанне нас запрашалі прыязджаць яшчэ. Нават на работу запрашалі пасля заканчэння універсітэта».

Словы гэтыя ўспомніліся мне, калі я слухала расказ камандзіра інтэрнацыянальнага студэнцкага атрада «Спадчына» Мікалая Сівенкі. Ён з роспаччу гаварыў аб тым, як цяжка прыйшлося яго атраду, як доўга помняцца тыя расчараванні, якія перажывае малады энтузіязм пры сутыкненні з валакітай, раўнадушшам, з нежаданнем рабіць сваю справу чэсна.

Атрад «Спадчына» працаваў гэтым летам у Вялікіх Луках, што ў Пскоўскай вобласці. Вялікалукскі будаўнічы камбінат абслугоўвае сельскую гаспадарку вобласці. Камбінат — шматпрофільнае аб'яднанне. Працаваць рабятам прыйшлося і на заводзе жалезабетонных канструкцый, і на бетанаванні падлогі ў рамонтна-механічным цэху. Яны заканчвалі будаўніцтва цэха керамзітавага гравію, узводзілі нулявы цыкл аднаго з вытворчых памяшканняў. Адна з брыгад атрада працавала на будаўніцтве пяці двухкватэрных жылых дамоў для калгаснікаў, праводзіла цеплатрасу да іх, будавала кацельную. Студэнты пабудавалі дарогу на тэрыторыі завода жалезабетонных канструкцый, уклалі палавіну пліт пляцоўкі пад вытворчую сыравіну. За два месяцы работы атрад з 32 чалавек асвоіў 75 тысяч рублёў капітальных укладанняў. Гэта на тысячу больш, чым прадугледжвалася дагаворам.

На працягу гэтых двух месяцаў рабяты пастаянна адчувалі, як збоі, якія ліхарадзяць прадпрыемства, адбіваюцца на рабоце і іх атрада. У прадбачанні такога варыянту кіраўніцтва камбіната адным з пунктаў дагавору прадугледзела бесперабойную пастаўку бетона для байцоў СБА. На камбінаце, напэўна, добра ведалі, што іх працу рытмічнай не назавеш, і паспрабавалі неяк засцерагчы атрад ад перабояў у рабоце. Але абавязацельства гэтае выканана не было. У рабочыя дні бетон адпускалі нават «шабашнікам», а ў выхадныя, калі не працаваў аўтамабільны транспарт, прапанавалі яго студэнтам. Вось так і ішла работа. Быў нават перыяд, пра які самі рабяты сказалі так: «канаву выкапай — закапай».

Для таго, каб неяк рэабілітаваць сябе, кіраўніцтва камбіната прапанавала перавесці 5 байцоў атрада ў фармовачны цэх завода з умовай аплаціць іх працу ў адпаведнасці з сярэднім заработкам. І гэтую ўмову на камбінаце ў Вялікіх Луках таксама не выканалі.

Але гэта адзін бок жыцця атрада «Спадчына». Быў і другі. Атрад, нягледзячы ні на што, жыў паўнакроўным студэнцкім, будатрадаўскім жыццём. Рабяты разбіліся на брыгады. У кожнай з іх, акрамя савецкіх студэнтаў, працавала і па двое замежных. Усяго ў атрадзе было восем студэнтаў з Нікарагуа і Лаоса. Яны — студэнты політэхнічнага тэхнікума, закончылі першы курс. Дзяўчына з Лаоса Нонтхавонг Кхамвай працавала з Таццянай Літвінавай і Людмілай Анацкай на афарбоўцы. Таццяна — студэнтка эканамічнага факультэта нашага універсітэта. Людміла вучыцца ў медыцынскім інстытуце ў Мінску, была атрадным урачом. Марціна Брэнеса з Нікарагуа прызначылі брыгадзірам адной з брыгад. Па руску рабяты размаўляюць не вельмі добра, але гэта не стала бар'ерам у наладжванні сяброўскіх адносін, а тым больш у зладжанай рабоце.

У выхадныя дні ездзілі ў падшэфны калгас камбіната «Змычка», дзе нарыхтавалі 12 тон сена для грамадскага статку. А пасля работы і канцэрт калгаснікам паказалі.

Дарэчы, канцэртная брыгада атрада карысталася папулярнасцю ў Вялікіх Луках. Калі ў час святкавання Дня будаўніка ішоў канцэрт для рабочых завода жалезабетонных канструкцый, да Мікалая Сівенкі падышлі прадстаўнікі будтрэста № 52 і запрасілі да сябе. Так рабяты з аднаго канцэрта паехалі прама на другі. Асабліва гучнымі былі апладысменты пасля таго, як сціхала гітара Рохаса Хенара. Ён выконваў народныя песні.

Двойчы запрашалі рабят на агітацыйныя пляцоўкі ў мікраёны Вялікіх Лук. 12 жніўня яны збіраліся выступіць на летняй эстрадзе горада, ды дождж перашкодзіў — ліў, як з вядра.

На гэтым жа камбінаце праходзілі практыку навучэнцы будаўнічага вучылішча. Пасябравалі з імі рабяты і па вечарах наладжвалі сяброўскія сустрэчы па футболу.

8 жніўня ў Вялікіх Луках адбыўся занальны фестываль СБА. Шмат было цікавага: конкурсы, спаборніцтвы... Рабяты са «Спадчыны» прынялі ўдзел у многіх з іх. У спартыўнай эстафеце яны занялі першае месца, у спаборніцтвах футбольных каманд СБА — другое.

Дапамагалі рабяты гарадскому дашкольнаму дзіцячаму дому. Зрабілі рамонт пляцовак для гульняў, пафарбавалі іх. Навялі парадак у «Казачным гарадку». Са сваёй заработнай платы пералічылі грошы на кнігі і цацкі для дзяцей.

Змястоўнай была і культурная праграма. 18 ліпеня атрад у поўным саставе адправіўся на экскурсію па пушкінскіх мясцінах: Міхайлаўскае, Пятроўскае, Святагорскі манастыр.

Па вячарах у заводскім інтэрнаце гучала музыка: студэнты наладжвалі дыскатэкі, на якія збіралася моладзь.

— Увогуле можна было б лічыць, што ўсё не так ужо і дрэнна, — гаворыць Мікалай Сівенка, — але прыкра ад пачуцця, што можна было зрабіць значна больш, што шмат часу было патрачана ўпустую. Тым больш прыкра, што мы былі не ў сілах змяніць становішча. Усе нашы спробы былі безвыніковымі. Шкада.

У час развітання студэнтаў не запрашалі прыехаць яшчэ, папрацаваць, дапамагчы ў асваенні земляў Нечарназем'я. Ды наўрад ці яны і самі яшчэ раз пажадаюць так непрадуктыўна, на іх думку, правесці свой трэці семестр.

М. КАЗАКОВА.

КРЫТЫКА, БІБЛІЯГРАФІЯ

ПРА РАМАН НАШЫХ ДЗЁН

У святле тых спрэчак, што ідуць сёння аб рамане як жанры, аб яго жыццядзейнасці і перспектыўнасці, надзвычай актуальным уяўляецца нам зварот крытыкі і літаратуразнаўства да асэнсавання тэндэнцыяй яго развіцця. Сярод апошніх работ падобнага плана — і манаграфія Паўла Дзюбайлы «Беларускі раман».

Кніга гэтая ствабралася на працягу некалькіх год і ўвабрала ў сябе часткова ўжо знаёмыя па перыёдыцы роздумы і назіранні аўтара аб творах сучасных беларускіх празаікаў.

Дазволім сабе агаварыцца: аўтар не ставіў сваёй задачай прааналізаваць на аднолькавым узроўні ўсе выдатныя і тым болей проста радавыя з'явы сучаснай беларускай прозы. Аднак тое, што ён уключыў у кнігу, стварае ў чытача цэласнае ўяўленне аб сучасным літаратурным працэсе.

Чалавек і грамадства, чалавек і асяроддзе, характар і абставіны, выпадковае і заканамернае — усе гэтыя найбольш агульныя паняцці набываюць канкрэтнае гучанне ў працэсе літаратуразнаўчага аналізу.

Кніга адкрываецца аглядным раздзелам «Асэнсоўваючы сучаснасць». На матэрыяле раманаў І. Шамякіна «Вазьму твой боль», П. Місько «Градабой», В. Карамазава «Пушча», Л. Гаўрылкіна «Зямля дзяцей нашых», А. Кулакоўскага «Васількі» П. Дзюбайла даследуе шырокае кола пытанняў, якія датычаць ідэйна-тэматычнага і жанрава-стылявога ўзбагачэння беларускага рамана аб сучаснасці. Адну з істотных асаблівасцей творчай манеры нашых лепшых раманістаў П. Дзюбайла справядліва бачыць у іх высокай грамадзянскай актыўнасці, здольнасці да глыбокіх сацыяльна-мастацкіх, філасофскіх абагульненняў. Натуральна, даследчык імкнецца выявіць адметнасць кожнага пісьменніка як творчай індывідуальнасці.

Так, даследуючы вызначальныя якасці творчай манеры І. Шамякіна, абумоўленыя асаблівасцямі таленту пісьменніка, П. Дзюбайла бачыць іх перш за ўсё ў« канцэптуальнай пастаноўцы і вырашэнні агульназначных праблем сучаснасці», асабістай адказнасці кожнага чалавека за ўсё зробленае ім, высокай маральнасці і чалавечнасці.

Наватарства П. Місько ў рамане «Градабой» крытык бачыць ва ўзнаўленні праз побыт «шматлікіх канфліктных сітуацый, вострых чалавечых сутыкненняў, бурных перажыванняў». Адметнасць мастацкага стылю аўтара крытык выяўляе і ў моцнай сувязі з жыццём сучаснай вёскі, з прыродай, у тым глыбокім лірызме, які шмат у чым вызначае настрой герояў, іх перажыванні і светаадчуванні.

Арганічна звязаны, на думку П. Дзюбайлы, з праблемамі сучаснасці і раман В. Карамазава «Пушча», індывідуальнасць аўтара ў якім выявілася ўжо ў самім выбары тэмы. «У такіх любоўных, беражлівых адносінах да зямлі, прыроды, лесу, да таго кута, дзе чалавек нарадзіўся і вырас, — робіць вывад крытык, падагульняючы ўсё сказанае аб рамане «Пушча», — ёсць штосьці вельмі важнае і патрэбнае для сучаснага чалавека, бо з беражлівых адносін да народнай спадчыны, да «вытокаў», да роднага кута, сваёй малой бацькаўшчыны нараджаецца вялікае пачуццё Радзімы, савецкага патрыятызму...».

Слушным з'яўляецца і агульны вывад аўтара кнігі «Беларускі раман» адносна твораў аб сучаснасці, якія сёння яшчэ раз пацвердзілі, што «патрэбна арганічнае веданне і разуменне з'яў сучаснасці, сучасных эканамічных, вытворчых працэсаў, маральна - этычных праблем, сапраўдная зацікаўленасць, талент і майстэрства, каб глыбока пранікнуць у маральную аснову чалавечых узаемаадносін на вытворчасці, побыце, у інтымным жыцці, каб раскрыць сутнасць быцця нашага сучасніка».

Раздзел «Асэнсоўваючы сучаснасць» цікавы не толькі высокім прафесійным узроўнем, але і прынцыповай, патрабавальнай пазіцыяй крытыка, які не задавальняецца дасягнутым

(Заканчэнне на 4-й стар.).

—4—

Жывуць рабяты ў добрых умовах:
ім прадаставілі школьны інтэрнат. Га-
туюць для іх у саўгаснай сталоўцы тры
разы ў дзень, а тыя, хто змяняецца з
начной змены, або заступае ў ноч, па-
спявае падсілкавацца і часцей.

Наогул справы ідуць добра. Дзякую-
чы добрасумленнай працы студэнтаў і
давер'ю ў адказ з боку кіраўніцтва саў-
гаса. Цэняць рабят і ў вёсцы. Іх удар-
ная праца спачатку здзівіла мясцовых
механізатараў, потым выклікала павагу
і жаданне паспаборнічаць. У мінулым
годзе рабяты часта былі наперадзе. Сё-
лета таксама імкнуцца не адставаць ад
сваіх уласных рэкордаў. У канцы жніў-
ня дырэкцыя саўгаса пачала размову
аб тым, каб запрасіць рабят папраца-
ваць яшчэ і ў верасні. Спраў яшчэ
шмат — нарыхтоўка кармоў у поўным
разгары, а тут як раз уборка бульбы
падаспее. Адных саўгасных рабочых
не хопіць. І рабяты згаджаюцца — а
як жа не дапамагчы: амаль што роднай
стала вёска. Жанчыны спыняюць на
вуліцы: «Чулі, якія вы працавітыя. Дзя-
куй, сынкі». Пажылыя людзі, пенсіяне-
ры — таксама блізка знаёмы з молад-
дзю з Гомеля. Яшчэ на пачатку рабо-
ты рабяты знайшлі час пабываць у вы-
канкоме сельскага Савета народных
дэпутатаў, даведаліся, хто з пажылых
мае патрэбу ў дапамозе, хто з іх вая-
ваў.

Таму хлеб, які здадуць у засекі Ра-
дзімы рабочыя саўгаса, будзе і хлебам
студэнтаў ГДУ. І ўзімку, узяўшы ў ру-
кі цёплы акраец хлеба, магчыма, па-
думае хто-небудзь з рабят: «А гэта ж
і мой хлеб». І якім дарагім, якім смач-
ным пакажацца ён!

М. ШЫМАНОЎСКАЯ.

ДАСЛЕДУЕ АГРАБІЯСТАНЦЫЯ

Харчовая праграма, якая была вызначана на XXVI з'ездзе КПСС, а затым распрацавана і прынята майскім (1982 г.) Пленумам ЦК КПСС, патрабуе значнага росту і паляпшэння якасці ўсіх відаў кармоў для грамадскай жывёлагадоўлі. Рашаючая роля ў гэтай справе належыць павелічэнню ўтрымання ў кармах бялку. Прычым, асабліва падкрэсліваецца важнасць павелічэння кармавога бялку за кошт пашырэння пасеваў і вытворчасці лубіну, люцэрны, канюшыны, гароху, соі, рапсу і іншых высокабялковых культур. Ва ўмовах нашай рэспублікі вядучай высокабялковай культурай з'яўляецца лубін. Гэта культура заняла асноўнае месца ў Беларусі, таму што 52,5 працэнта пашы ў нас складаюць глебы лёгкага механічнага саставу. «А на лёгкіх глебах, — адзначае відны польскі вучоны С. Барбацкі, — з пункту гледжання здабывання таннага бялковага корму лубін з'яўляецца раслінай, якая не мае сабе канкурэнтаў».

Гэта дасягаецца, згодна апошніх даследаванняў, дзякуючы высокай азотфіксуючай здольнасці лубіну, які сапраўды не мае сабе роўных па данаму паказчыку. Акрамя гэтага, яго каранёвая сістэма здольная кіслымі выдзяленнямі раствараць фосфарныя злучэнні глебы, якія застаюцца недаступнымі для многіх іншых культур. А магутны стрыжнявы корань, які пранікае на глыбіню 1,4—2,2 м, уяўляе сабой натуральную усмоктваючую помпу. Пры дапамозе яе харчовыя рэчывы з глыбінных пластоў глебы і падглебы перакачваюцца ў пашавыя гарызонты. Такім чынам, глебы лёгкага механічнага саставу, якія бедныя на арганічныя рэчывы, абагачаюцца.

Улічваючы ўсе ўласцівасці лубіну, становіцца зразумелай тая вялікая цікавасць, якую праяўляюць у нашай краіне да гэтай культуры. Аб гэтым жа сведчыць і высокая адзнака, якая была дадзена лубіну з трыбуны XXVI з'езда КПСС прэзідэнтам Акадэміі навук СССР акадэмікам А. П. Аляксандравым. Ён сказаў: «...Лубін за мяжой ужо назвалі «паўночнай сояй». Ён дае цудоўны ўраджай, гэта выдатны корм. Трэба яго хутчэй укараняць».

У нечарназёмным рэгіёне нашай краіны, Беларусі адводзіцца вядучае месца вытворчасці насення лубіну. У бягучай пяцігодцы рэспубліка павінна нарыхтаваць амаль палавіну — 45,2 працэнта таварнага насення гэтай культуры, у той час як паўднёва-заходні і цэнтральны эканамічныя раёны будуць нарыхтоўваць адпаведна 30,1 і 18,7 працэнта. Аднак узровень ураджайнасці яе ў цэлым па рэспубліцы застаецца невысокім. Адна з прычын — недастаткова добра пастаўленая селекцыйная работа. У сувязі з гэтым на аграбіялагічнай станцыі ГДУ «Старыя Чонкі» вядзецца работа па выдзяленню зыходнага матэрыялу для сінтэзу сартоў, якія б адказвалі патрабаванням сучаснай сельскагаспадарчай вытворчасці. Мы выдзелілі зыходны матэрыял для атрымання сартоў з ураджайнасцю зялёнай масы 500 — 600 цэнтнераў з гектара. Адначасова выдзелены зыходны матэрыял для сінтэзу сартоў жоўтага, белага лубіну на ўстойлівасць да найбольш распаўсюджаных захворванняў. Ёсць формы з высокім ўзроўнем назапашвання бялку ў насенні (45—48 працэнтаў), у кантрольных пробах — 42—43 працэнты. Мы атрымалі шэраг перспектыўных ліній жоўтага і белага лубіну. Адначасова размножваем некалькі сартоў з тым, каб перадаць іх насенне калгасам і саўгасам вобласці. Максімальная рэалізацыя на практыцы атрыманых вынікаў з'явіцца нашым укладам у выкананне Харчовай праграмы.

М. БАЙДА,
загадчык аграбіялагічнай станцыі універсітэта.

ПРА РАМАН НАШЫХ ДЗЁН

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.).

літаратурай, а засяроджвае сваю ўвагу і на тым адмоўным, што ўвогуле затрымлівае рух і развіццё беларускага рамана аб сучаснасці. Грамадзянская пазіцыя даследчыка сказалася і ў тым, як ён паставіўся да ў цэлым удалага рамана І. Шамякіна «Вазьму твой боль», адзначаючы «пэўную згладжанасць у паказе многіх складаных працэсаў, што адбываюцца сёння на сяле», аднамернасць, адкаляровасць вобразаў кіраўнікоў саўгаса; не прайшоў ён міма «слабасці абагульняючага, сінтэзуючага пачатку» і ў рамане П. Місько «Градабой», адсутнасці «духоўнай напоўненасці, псіхалагічнай глыбіні ў раскрыцці мастацкіх характараў» у рамане Л. Гаўрылкіна «Зямля дзяцей нашых», убачыў пэўны стылявы разнабой, статычнасць асобных вобразаў у рамане А. Кулакоўскага «Васількі».

Пры гэтым крытык засяроджвае найбольшую ўвагу не столькі на прыватных праліках таго або іншага рамана, а імкнецца выявіць тыя агульныя цяжкасці, якія не пераадолелі нават таленавітыя пісьменнікі і што назіраецца ў іншых літаратурах народаў СССР.

Вялікі «мацярык» беларускай раманістыкі аб подзвігу народа ў Вялікай Айчыннай вайне асвойвае П. Дзюбайла ў раздзеле «Звяртаючыся да векапомных дзён вайны». Тут ён прасочвае асаблівасці, галоўныя кірункі развіцця т. зв. ваеннага рамана, гаворыць аб яго выразна акрэсленай тэндэнцыі да лірызацыі, звязанай з аўтарскай суб'ектыўнасцю, пераважытацыю матэрыялу, з тым аўтабіяграфізмам і дакументалізмам, якія пачынаюць адыгрываць у гэтым рамане жанраваўтваральную ролю. Раскрываючы ўсвядомленую неабходнасць беларускіх празаікаў больш глыбока даследаваць духоўны свет асобы, асэнсаваць вытокі народнай героікі, П. Дзюбайла гаворыць пра адметнасць структуры лірычнага і эпічнага ў раманах І. Навуменкі «Смутак белых начэй», А. Марціновіча «Не шукай слядоў сваіх», І. Чыгрынава «Апраўданне крыві», Б. Сачанкі «Вялікі Лес» — твораў, розных па жыццёвым матэрыяле, характары герояў, тыпе канфліктаў, пазначаных адметнымі рысамі творчай індывідуальнасці пісьменнікаў.

Аднак наўрад ці можна пагадзіцца з П. Дзюбайлам, калі ён, па сутнасці, адмаўляе «я—форму», раман унутранага маналога (прычым не толькі ў беларускай літаратуры, а наогул), адстойваючы сінтэтычную форму, раман, у якім арганічна паяднаны «лірычна-суб'ектыўнае («я — форма») і аб'ектыўнае (голас аўтара-апавядальніка)». Мы таксама за тэндэнцыю да жанравага сінтэзу, за такую форму сучаснага рамана, тым болей, што яна найлепшым чынам «прыжылася» ў беларускай літаратуры. Яна сапраўды дае неабмежаваныя магчымасці ў паэтычным увасабленні мастацкіх задум. Але як быць тады з літоўскай прозай, 60-я ды і 70-я гады ў якой — пара росквіту спавядальных форм, калі чалавек становіцца «не толькі аб'ектам, але і суб'ектам рамана» (А. Бяляўскас), але эпічная праўда гісторыі ў якіх застаецца галоўным прадметам даследавання. «Менавіта аб'ектыўная канцэпцыя эпохі, — слушна заўважае крытык Л. Тэракапян, маючы на ўвазе сучасны літоўскі раман, — замацоўвае, пamastацку арганізуе суб'ектыўныя апавядальныя формы». Вывад гэты пацвярджаецца творчасцю М. Слуцкіса, А. Бяляўскаса, Ю. Марцінкявічуса і іншых літоўскіх раманістаў. Персанажы іх кніг не толькі не адасоблены ад рэальнасці, наадварот, яны ўсё актыўней спрабуюць усвядоміць сваё месца ў жыцці, сваю меру адказнасці за ўчынкі. «Я — форма» найлепшым чынам дапамагла пісьменнікам выявіць кульмінацыйнае праяўленне характараў, становячыся апорным момантам іх структуры.

Дарэчы, крыху раней на старонках сваёй кнігі П. Дзюбайла сам прызнае вялікія дасягненні рамана ўнутранага маналога, які, на яго думку, «аказаў уплыў на агульнае развіццё сучаснага савецкага рамана, на лірычны, суб'ектыўны, псіхалагічны патэнцыял літаратуры, на ідэйна-мастацкія пошукі рамана наогул» (у тым ліку беларускага! — **В. С.**). Справа, напэўна, тут заключаецца не столькі ў выбары канкрэтнай формы рамана — усе яны жыццядзейныя і апраўданыя, калі дапамагаюць найлепшым чынам вырашаць мастацкія задачы, рэалізаваць паэтычныя задумы, калі даюць «найбольшыя магчымасці для пісьменніка ў раскрыцці значнай актуальнай філасофіі жыцця, складаных праблем часу».

У заключным раздзеле манаграфіі «Даследуючы мінулае» П. Дзюбайла пераканальна раскрывае ідэйна-мастацкую зместоўнасць раманаў І. Мележа «Завеі, снежань», В. Адамчыка «Чужая бацькаўшчына», А. Кулакоўскага «Сцежкі зведаныя і нязведаныя», В. Каваленкі «Падвешанае неба», У. Караткевіча «Чорны замак Альшанскі», Л. Дайнекі «Людзі і маланкі».

Адметнай асаблівасцю названых раманаў з'яўляецца выразна акрэсленая тэндэнцыя да асэнсавання эпахальных з'яў і падзей, такіх, як рэвалюцыя, грамадзянская вайна, калектывізацыя і інш., да асэнсавання гістарычнага вопыту народа з вышыні сённяшняга дня. Пры гэтым значна пашыраўся дыяпазон ідэйна-мастацкіх пошукаў пісьменнікаў: іх цікавяць перадумовы, што ідуць у глыбіню часу, стагоддзяў і якія прывялі ўрэшце да карэннага пералому ў гісторыі. Гісторыя народнага жыцця, гісторыя літаратуры і гісторыя рамана набываюць у заключным раздзеле манаграфіі П. Дзюбайлы трывалае адзінства. Гістарызм як прынцып марксісцка-ленінскай метадалогіі вызначае і актыўную грамадзянскую пазіцыю крытыка і яго падыход да надзвычай шырокага і аб'ёмнага матэрыялу.

Неабходна адзначыць і тое, што шырокая панарама развіцця сучаснага беларускага рамана аб мінулым, паказаная ў кнізе П. Дзюбайлы «Беларускі раман», пацвярджаецца аптымістычнай думкай даследчыка аб яго зайздросных перспектывах росту і магчымасцях, бо аб мінулым сёння з поспехам пішуць не толькі старэйшыя і вопытныя пісьменнікі, але і маладыя, якія выяўляюць свой самастойны падыход да аналізуемых з'яў.

П. Дзюбайла не проста пераконвае нас логікай навуковых аргументаў, але і ўцягвае ў ход сваіх разважанняў, «заражае» сваёй эмацыянальнасцю, далучае да эстэтычнага перажывання, калі размова ідзе аб творчасці яго любімых пісьменнікаў (І. Мележ, В. Адамчык), або ўцягвае ў палеміку, спрэчку. На нашу думку, празмерна многа ўвагі аддае крытык некаторым раманам, якія не пакінулі прыкметнага следу ў нашай літаратуры. Аналіз жа раманаў А. Кулакоўскага «Сцежкі зведаныя і нязведаныя», У. Караткевіча «Чорны замак Альшанскі», Л. Дайнекі «Запомнім сябе маладымі» вельмі апісальны і павярхоўны. Пачатая крытыкам сур'ёзная размова аб магчымасцях сацыяльна-бытавога рамана ў сувязі з названымі творамі, на жаль, не атрымала свайго развіцця. Між тым, як нам здаецца, праблемы, закранутыя ў іх, патрабуюць больш грунтоўнага аналізу. Больш праблемным і грунтоўным мог быць у кнізе і разгляд жанрава-стылявой спецыфікі сучаснага беларускага рамана.

Ідэйна-тэматычнае і жанрава-стылявое ўзбагачэнне беларускага рамана 70-х гадоў прасочваецца ў даследаванні П. Дзюбайлы з пункту погляду такіх вядучых прынцыпаў сацыялістычнага [illegible], партыйнасць, народнасць, у святле задач камуністычнага выхавання. Пры гэтым крытык звяртае асаблівую ўвагу на раскрыццё таго новага, што ўносяць раманісты ў эстэтыку сацыялістычнага рэалізму. Аналіз тэорыі жанру, роздум аб яго эстэтычнай прыродзе, дынамічнай, «полівалентнай» спалучаюцца ў манаграфіі П. Дзюбайлы з вывучэннем яго гісторыі, а сацыяльна-эстэтычнае асэнсаванне праблем арганічна пераплятаецца з канкрэтным разглядам лепшых узораў жанру рамана.

Сумяшчэнне гісторыка-літаратурнага і тэарэтычнага аспектаў даследавання дало магчымасць аўтару кнігі паказаць раман як жанр, што дае «неабмежаваныя магчымасці для пісьменніка ў праўдзівым, шматпланавым, эпічным узнаўленні рэчаіснасці, у пастаноўцы важнейшых сацыяльных, філасофскіх праблем часу, у паказе праз лёс чалавека лёсу грамадства, народа» і вылучыць найбольш устойлівыя і ў той жа час перспектыўныя рысы ў беларускай нацыянальнай раманістыцы.

Прываблівюць у рабоце П. Дзюбайлы і тыя ўважлівыя адносіны, з якімі ён піша аб тэорыях і канцэпцыях, думках і ацэнках рамана як жанру сваімі папярэднікамі і сучаснікамі, нават у тых выпадках, калі даводзіцца палемізаваць з імі.

У «Беларускім рамане» ўстанаўліваюцца пераемныя сувязі сучаснага літаратурнага развіцця з папярэднімі этапамі, характарызуюцца ідэйна-стылявыя тэндэнцыі, якія намеціліся ў беларускім рамане ў 20—30-х гадах і шырока развіваюцца сучаснай беларускай прозай, узбагачанай новымі мастацкімі адкрыццямі.

Разам з тым, заканамерна вылучаючы 70-я гады ў асобны перыяд, П. Дзюбайла імкнецца ўсебакова асвятліць развіццё рамана менавіта на гэтым этапе, прасачыць у ім дыялектыку нацыянальнага і інтэрнацыянальнага. Так беларуская раманістыка аказваецца ўцягнутай у кола агульных «клопатаў», інтарэсаў і спрэчак, звязаных з лёсам сучаснага савецкага рамана наогул. Заканамернасці яе ўласнага развіцця, выразна акрэсленыя ў кнізе П. Дзюбайлы, многае вытлумачваюць у развіцці раманнай формы. Менавіта гэтым і цікавая кніга вядомага беларускага крытыка і літаратуразнаўца Паўла Дзюбайлы «Беларускі раман», адрасаваная выкладчыкам, аспірантам, настаўнікам, студэнтам.

В. СМЫКОЎСКАЯ,
в. а. загадчыка кафедры беларускай літаратуры, дацэнт.

ШЫРШОЎ МІХАІЛ МІХАЙЛАВІЧ

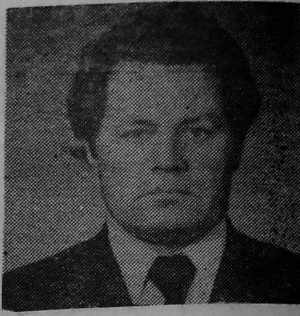

Раптоўна памёр загадчык лабараторыямі кафедры інжынернай геалогіі і гідрагеалогіі камуніст Шыршоў Міхаіл Міхайлавіч.

М.М.Шыршоў нарадзіўся 7 снежня 1927 г. у г. Калініне у сям'і рабочага. Пасля заканчэння сярэдняй школы добраахвотнікам уступіў у рады Савецкай Арміі. У саставе 1-га Далёкаўсходняга фронту прымаў удзел у баявых дзеяннях супраць імперыялістычнай Японіі. У 1951 годзе закончыў ваенна-аўтамабільнае вучылішча і атрымаў воінскае званне лейтэнанта. З таго часу праходзіў службу на пасадах афіцэрскага саставу ў Савецкай Арміі. У 1956 годзе быў прыняты ў рады КПСС. У 1968 годзе закончыў вячэрняе аддзяленне Іркуцкага дзяржаўнага універсітэта па спецыяльнасці «гісторыя». Праз год звольніўся з радоў Савецкай Арміі ў запас.

Міхаіл Міхайлавіч Шыршоў узнагароджаны 8 медалямі, у тым ліку «За баявыя заслугі» і «За перамогу над Японіяй».

У Гомельскім дзяржаўным універсітэце М.М.Шыршоў працаваў з 1972 года. Ён праводзіў вялікую арганізатарскую і грамадскую работу на геалагічным факультэце, выбіраўся членам партбюро, з'яўляўся на працягу некалькіх гадоў старастам філасофскага семінара геафака.

Светлая памяць аб Міхаіле Міхайлавічы Шыршове захаваецца ў нашых сэрцах.

Група таварышаў.

ТЭЛЕВІЗАР З... ПЕДАЛЯМІ

У ЗША большасць дзяцей амаль увесь свой вольны час праводзіць перад тэлеэкранамі. Гэта прымушае бацькоў шукаць выйсце з гэтага становішча. Джым Холмс, напрыклад, купіў велатрэнажор і зманціраваў ад яго прывад да дынамамашыны, да якой падключыў тэлевізар. Цяпер дзеці, калі яны маюць жаданне глядзець перадачу, павінны ва ўсю круціць педалі. Па словах Холмса, ён забіў адразу двух зайцаў: дзеці сталі займацца фізічнымі практыкаваннямі і ў дадатак глядзець толькі самыя цікавыя перадачы, а не ўсё падрад, як раней...

З вамі гутарыць урач

ЧЫМ НЕБЯСПЕЧНЫЯ ГРЫБЫ

Сярод 2.500 разнавіднасцей грыбоў, якія растуць у Еўропе, каля 200 ядавітыя. Штогодна рэгіструецца прыкладна 10.000 выпадкаў атручвання імі. Большасць з гэтых выпадкаў — масавыя, якія здараюцца з-за ўжывання ядавітых грыбоў. Збіраюць іх, як правіла, аматары «трэцяга палявання». У нашай краіне вострыя атручванні выклікае 20—25 відаў грыбоў. Сярод іх ёсць абсалютна ядавітыя, якія ўтрымліваюць спецыфічныя грыбныя яды высокай таксічнасці, устойлівыя да звычайнай кулінарнай апрацоўкі. Ёсць і ўмоўна ядавітыя, якія становяцца няшкоднымі, калі іх зварыць у вадзе і зліць адвар.

Сярод грыбоў сярэдняй паласы Расіі, Беларусі абсалютна ядавітыя белая паганка і мухаморы. Умоўна ядавітыя смаржкі, некаторыя віды несапраўдных апенькаў (чырвоныя апенькі) і сыраежкі. Смяротныя атручванні выклікае пераважна белая паганка, якую часта блытаюць з шампіньёнамі або з апенькамі. Яд белай паганкі хутка ўсмоктваецца ў страўнікава-кішэчны тракт і збіраецца ў печані і нырках. Захварэць можна праз 6—30 гадзін пасля ўжывання грыбоў. Спачатку скаргаў няма. Затым пачынаецца боль у жываце, ташната. Хутка нарастае агульная слабасць. Праз 3—5 сутак павялічваецца печань, з'яўляецца жаўтуха, можа быць страта прытомнасці.

Збор грыбоў, іх хатняе прыгатаванне — гэта вялікая адказнасць за здароўе і нават за жыццё тых, хто потым іх будзе есці. Таму кожны, хто адпраўляецца з кошыкам па грыбы, павінен добра іх ведаць, умець адрозніваць прыдатныя да ежы ад ядавітых, быць вельмі ўважлівым. Калі ўзнікла сумненне, лепш наогул не браць. Яшчэ трэба ўзяць за правіла адкідваць старыя, пераросшыя, чарвівыя, замшэлыя грыбы.

Цяжкія атручванні могуць выклікаць смаржкі. Растуць яны ў хваёвых і змешаных лясах, на пясчаных глебах, любяць старыя пажарышчы і вырубкі. Ядавіты пачатак у гэтых грыбоў — гельвелавая кіслата. Яна лёгка пераходзіць у адвар, таму варыць іх трэба доўга і ваду зліваць. Пры захаванні гэтых умоў смаржкі няшкодныя. Смачныя смаржкі сушаныя, смажаныя, але гатаваць і ўжываць іх можна толькі пасля таго, як яны варыліся ў кіпячай вадзе не менш 5—7 мінут і адвар быў поўнасцю зліты. Ваўнянкі і чарнушкі трэба папярэдне вымачваць або таксама адварваць, каб выдаліць шкодны млечны сок.

Пры любым атручванні грыбамі трэба як мага раней прамыць страўнік вялікай колькасцю вады (не менш трох літраў) і тэрмінова звярнуцца ў службу «хуткай дапамогі» або ў паліклініку.

Грыбы — выдатны харчовы прадукт. Іх высокія смакавыя якасці ў значнай ступені вызначаюцца тым, што па хімічнаму саставу яны блізкія да гародніны і адначасова да прадуктаў жывёльнага паходжання. Грыбы ўтрымліваюць амаль усе незаменныя амінакіслоты, багатыя бялкамі. Экстрактыўныя рэчывы (іх, у грыбах да 58 працэнтаў) узбуджаюць сакрэцыю страўнікавага сока, выклікаюць апетыт. Вугляводаў і тлушчаў у іх параўнальна мала. Грыбы — каштоўны падарунак прыроды і выкарыстоўваць яго трэба ўмела.

А. БАБУШКІНА,
урач-інфекцыяніст паліклінікі № 6.

Рэдактар Ул. БАЛОГА.

Рэктарат, партком, грамадскія арганізацыі універсітэта, дэканат геалагічнага факультэта смуткуюць з выпадку раптоўнай смерці загадчыка лабараторый кафедры інжынернай геалогіі і гідрагеалогіі члена КПСС ШЫРШОВА Міхаіла Міхайлавіча і выказваюць спачуванне сям'і памёршага.

«Гомельский университет» — орган парткома, ректората, комитета ЛКСМБ и профкомов Гомельского государственного университета (на белорусском языке). Гомельская фабрыка «Палесдрук» Дзяржкамітэта БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. Гомель, Савецкая, 1. Аб'ём — 2 друк. аркуш. Тыраж 2000 экз.
Наш адрас: вул. Савецкая, 104, п 3-11, т. 56-16-52